

## تأثیر اعتیاد به اینترنت بر سلامت روان و عملکرد تحصیلی دانش آموزان نوجوان دختر شهرستان کرمانشاه

لیلا جوانمیری<sup>۱</sup>، بها امینی<sup>۲</sup>

<sup>۱</sup> مشاور ارشد خانواده

<sup>۲</sup> دانشجوی دکترا رشته مشاوره

### چکیده

اعتیاد واژه‌ای است به معنای وابستگی و درعین حال فرد معتاد بدون وسیله اعتیادآور نمی‌تواند به راحتی زندگی کند. اینترنت به عنوان یک فناوری جدید، می‌تواند اعتیادآور باشد. افرادی که ساعت‌ها وقت خود را در اینترنت سپرده کرده و از زمان‌های مفید دیگر همچون مطالعه و یا تحصیل خودداری کرده‌اند. تحقیقات فراوان در زمینه اثرات اعتیاد به اینترنت ارائه شده است. در این پژوهش، دو فرضیه مطرح است، تأثیر اعتیاد به اینترنت بر دو متغیر سلامت روان و عملکرد تحصیلی مدنظر است. جامعه آماری تمامی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهرستان کرمانشاه به تعداد ۴۷۰۰ نفر انتخاب شده و به صورت نمونه‌گیری خوشه ای تصادفی تعداد ۳۸۰ نفر انتخاب شدند. پس از اجرای آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ که از روایی و پایایی مناسب بهره‌منداست، تمامی افراد به دو گروه معتاد و غیر معتاد به اینترنت تفکیک شده و سپس آزمون سلامت روان از آن‌ها گرفته شد. عملکرد تحصیلی افراد نیز به کمک استعلام از آموزش و پرورش اخذ شده و سپس تحلیل آماری به کمک نرم افزار SPSS انجام شد. تفاوت معنادار بین دو گروه در دو متغیر به اثبات رسید. آزمون t مستقل پس از اطمینان از نرماله بودن اعداد انجام شده و نتیجه این که بین دو گروه معتاد به اینترنت و غیر معتاد در زمینه سلامت روان تفاوت معنادار وجود دارد. همچنین بین دو گروه مذکور، در زمینه عملکرد تحصیلی تفاوت معنادار مشهود است.

**واژگان کلیدی:** اعتیاد به اینترنت، عملکرد تحصیلی، سلامت روان

## مقدمه

فناوری جدید به نام اینترنت در دهه‌های اخیر به زندگی بشر وارد شده و با گسترش امکانات روزبه‌روز گسترش بیشتری یافت. همانند هر فناوری جدید دارای معایب و مزایایی می‌باشد. از جمله مزایای آن گسترش ارتباطات بوده به‌نحوی که جهان را متحول ساخت. جذابیت بالای این فناوری افرادی را معنادار به خود کرده که اثرات نامطلوبی دارد. امروزه یکی از معضلات مهم زندگی در کنار فناوری‌های ارتباطی نو، اعتیاد به استفاده از فناوری‌های جدید با وابستگی افراطی به آن‌ها است، به‌خصوص در زمینه اینترنت که روزبه‌روز بر شمار افراد علاقه‌مند به استفاده از آن افزوده می‌شود. مطالعه جلالی، آقا بابایی و باقری (۲۰۰۸) میزان گرایش جوانان به استفاده از اینترنت را ۷۸٫۵ درصد گزارش کرده است. در همین راستا کوه و وسپر<sup>۱</sup> (۲۰۰۱) نیز در پژوهش خود دریافتند که ۸۳ درصد از دانش‌آموزان سال آخر دبیرستان از اینترنت استفاده می‌کنند. با همه محاسنی که استفاده از اینترنت برای زندگی امروزی بشر به همراه دارد، ولی این فناوری جدید ارتباطی، همچون یک شمشیر دو لبه می‌تواند زیان‌ها و مشکلات فراوانی را به‌خصوص برای نسل جوان و دانشجوی کشور به همراه داشته باشد، پژوهشگران حوزه روان‌شناسی اینترنت همچون تالبوت<sup>۲</sup> (۱۹۹۸)، پونگ<sup>۳</sup> (۱۹۹۸)، کندل<sup>۴</sup> (۱۹۹۸) دیویس، اسمیت، رودریگو و پالورز<sup>۵</sup> (۱۹۹۹)، ناکس، استوردیونت، زو سمن<sup>۶</sup> (۲۰۰۱)، آندرسون<sup>۷</sup> (۲۰۰۱)، لانه‌آ کی پینگ و زاولان<sup>۸</sup> (۲۰۱۰) همگی بر ماهیت اعتیادآور اینترنت به‌خصوص در قشر دانشجو تأکید داشته‌اند (به نقل از جعفری و فاتحی زاده، ۱۳۹۰).

امروزه ارتباطات از خلال رایانه و اینترنت بخشی از واقعیت زندگی است. شاید بتوان گفت در دنیای امروز اینترنت و رایانه اثربخش‌ترین ابزار به حساب می‌آیند. فناوری اینترنت و رایانه در تمام حوزه‌های علمی، تجاری، تعلیم و تربیت، فرهنگ، سیاست و غیره تأثیرگذار بوده است؛ بنابراین این تقاضای فزاینده به فناوری اینترنت برای بسیاری از افراد با مشکلات عمده بهداشت روانی و روابط اجتماعی سالم همراه است (استفاناسکو، چله و چیریتا، ۲۰۰۷). در سال‌های اخیر اینترنت به‌شدت مورد توجه اقشار مختلف مردم به‌خصوص دانشجویان قرار گرفته و جذابیت آن باعث شده است تا استفاده‌کنندگان، ساعت‌ها وقت خود را در کنار رایانه صرف کنند و از سویی با همگانی شدن اینترنت، مسئله استفاده مفرط و آسیب‌شناسانه از این فناوری و مسئله اعتیاد به اینترنت توجه روان‌شناسان را به خود جلب کرده است (خسروشاهی و هاشمی نصرآباد، ۱۳۹۰).

رشد روزافزون اینترنت، فواید و اهمیت آن انکارناپذیر است؛ چندان‌که بدون آن، امکان برنامه‌ریزی، توسعه و بهره‌وری در تمام زمینه‌های اجتماعی و فردی ممکن نخواهد بود. با در نظر گرفتن تمام این موارد، نباید از پیامدهای ناگوار و ویرانگر آن، به‌ویژه در زمینه‌های فرهنگی غافل ماند.

اینترنت با تمام خوبی‌ها و فوایدش، کاستی‌ها و آسیب‌هایی نیز دارد که همگان به‌ویژه سیاست‌گذاران، مسئولان آموزشی و والدین در هر جامعه‌ای باید از آن‌ها آگاه باشند. البته، سخن گفتن از آسیب‌های اینترنت به معنای نفی این پدیده و نگاه منفی به آن نیست؛ بلکه واقعیت این است که اینترنت دارای کارکردهای مثبت و منفی است.

در زمینه میزان شیوع اعتیاد به اینترنت در جوامع گوناگون آمار متعددی وجود دارد، ولی به‌طور میانگین نسبت معتادان به ازای هر ۵۰ میلیون استفاده‌کننده عادی حدود ۲ تا ۵ میلیون برآورد شده است. یعنی می‌توان گفت ۵ تا ۱۰ درصد از استفاده‌کنندگان اینترنت به شکل اعتیاد گونه‌ای از آن استفاده می‌کنند (علوی، جنتی فردی میراثی و رضاپور، ۱۳۸۸). رشد روزافزون و عوارض ناگواری که اعتیاد به اینترنت به همراه دارد باعث شده که از آن به‌عنوان اعتیادی که سرآمد همه اعتیادهای رفتاری است یاد شود (حمیدیان، ۱۳۸۷ به نقل از جعفری و فاتحی زاده، ۱۳۹۰). اختلال اعتیاد به اینترنت یک پدیده بین‌رشته‌ای است که علوم مختلف پزشکی، رایانه‌ای، جامعه‌شناسی، حقوق، اخلاق و روان‌شناسی هر یک از ابعاد مختلفی این پدیده را مورد بررسی قرار داده‌اند (معیدفر، گنجی و حبیب پور گتایی، ۱۳۸۵).

گلدبرگ روان‌پزشک دانشگاه کلمبیا اولین بار اختلال اعتیاد به اینترنت را در جولای ۱۹۹۵ میلادی مطرح کرد. وی واژه اعتیاد به اینترنت را ابداع و معیارهای تشخیصی آن را ثبت کرد. به‌طور کلی این اختلال را می‌توان نوعی استفاده از اینترنت تعریف کرد که مشکلات روان‌شناختی، اجتماعی، درسی و یا شغلی در زندگی فرد ایجاد می‌کند. یانگ (۱۹۹۸) داشتن حداقل چهار مورد از علائم زیر را برای تشخیص اعتیاد به اینترنت ضروری می‌داند: احساس داشتن اشتغال ذهنی با اینترنت، احساس نیاز برای استفاده از اینترنت با افزایش مقدار

<sup>۱</sup> Kuh & Vesper<sup>۲</sup> Talbott<sup>۳</sup> Young<sup>۴</sup> Kandell<sup>۵</sup> Davis, Smith, Rodrigue & Pulvers<sup>۶</sup> Knox, Sturdivant & Zusman<sup>۷</sup> Anderson<sup>۸</sup> Lau-hua, Li-ping & Zhao-lan

زمان استفاده به‌منظور کسب رضایت، نداشتن توانایی برای مهار خود در استفاده از اینترنت، داشتن احساس ناآرامی و تحریک‌پذیری هنگام تلاش برای قطع یا توقف استفاده از اینترنت، استفاده از اینترنت به‌عنوان راهی برای فرار از مشکلات یا تسکین دادن خلق، دروغ گفتن به اعضای خانواده یا دوستان به‌منظور مخفی ساختن مقدار گرفتار شدن به اینترنت.

اینترنت وسیله‌ای است که در ابتدا برای اهداف نظامی و دانشگاهی طراحی شده بود؛ اما با رشد و توسعه آن، به‌تدریج در دسترس افراد بیشتری قرار گرفت و هرروز افراد بیشتری به این شبکه جهانی دسترسی پیدا می‌کنند. درواقع، اینترنت دیگر وسیله پیچیده‌ای نیست که فقط دانشمندان از آن استفاده کنند. کارکردهای گوناگون و زیاد اینترنت باعث استفاده گسترده افراد از این فناوری شده است. اینترنت رسانه‌ای با دسترسی آسان است. این رسانه نه‌فقط انواع اطلاعات و اخبار را وارد زندگی افراد می‌کند؛ بلکه هر شخصی توسط همین رسانه می‌تواند دانسته‌های خود را وارد این رسانه جهانی کند. اینترنت به ارتباط‌های انسانی شکل تازه‌ای بخشیده است. افراد با داشتن اطلاعات ناچیزی درباره استفاده از اینترنت، می‌توانند حضور در دهکده جهانی را به‌آسانی درک کنند. امروزه، اینترنت تأثیر بی‌رقیب خود را در عرصه‌های سیاست، اقتصاد، فرهنگ و به‌صورت کلی در تغییرات اجتماعی به اثبات رسانده است (خسروشاهی و هاشمی نصرآباد، ۱۳۹۰).

دسترسی آسان به این پدیده و اطلاع‌رسانی آن در زمینه‌های مختلف، باعث ایجاد معضلی به نام اعتیاد به اینترنت در این فناوری جهانی شده است. اعتیاد به اینترنت جنبه‌های مختلفی دارد که مهم‌ترین آن‌ها، اعتیاد به چت و اعتیاد به سکس مجازی است. «اعتیاد به قمار، وبلاگ گردی» و جست‌وجوی بیش‌ازاندازه اطلاعات غیرضروری نیز از آسیب‌های دیگر اینترنت است. هریک از محیط‌های اینترنتی‌ای که افراد به آن معتاد می‌شوند، دارای آثار خاصی است. از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به از دست دادن روابط خانوادگی، دوستی و شغلی اشاره کرد. استفاده طولانی‌مدت از اینترنت باعث از دست رفتن ارتباط رودرروی افراد با یکدیگر می‌شود. اگرچه اعتیاد به اینترنت نسبت به دیگر انواع اعتیاد شناخته‌شده نیست، به دلیل تأثیر ناسالمی که بر روابط خانوادگی و آداب معاشرت بین افراد می‌گذارد، خطرناک است و باید به‌صورت اصولی درمان شود. احتمال ایجاد مشکلات فیزیکی مثل کمردرد، مچ درد، کاهش بینایی و افزایش وزن نیز از دیگر خطرهایی است که این دسته از افراد را تهدید می‌کند. این‌گونه مشکلات نیز می‌توانند تأثیر منفی فردی و اجتماعی داشته باشند.

در این پژوهش تأثیر اعتیاد به اینترنت بر سلامت روان و عملکرد تحصیلی دانشجو آموزان دختر بررسی شده است. جامعه آماری شامل دانش آموزان دختر مقطع دبیرستان ناحیه ۱ شهرستان کرمانشاه است. ابتدا به کمک آزمون اعتیاد به اینترنت دو گروه معتاد و غیر معتاد به اینترنت جداسازی شده و سپس در دو زمینه سلامت روان و عملکرد تحصیلی آزمون صورت می‌گیرد. تفاوت معنادار بررسی شده تا تأثیر اعتیاد بر اینترنت بررسی شود.

ملک احمدی و جعفریان (۱۳۹۰) بیان داشتند که شواهد نشان می‌دهد که بسیاری از نوجوانان که در اینترنت، به موبایل می‌پردازند، از سبک‌رفتاری و عاداتی برخوردارند که منجر به تضعیف کیفیت خواب می‌شود. همچنین، برخی از پیمایش‌ها نشان داد که کاربران اینترنت که زمان طولانی را با کامپیوتر می‌گذرانند، ساعات خواب کمتری به خاطر برنامه‌های تلویزیونی و کامپیوتری در اینترنت دارند. در ایران، چند مطالعه محدود درباره اثرات استفاده بیش‌ازحد از اینترنت انجام شده است، از جمله توجه خود را بر تعامل کودکان با دیگران، خلاقیت و خودکارآمدی، اختلال اضطرابی و خواب اعضای هیئت علمی دانشگاه، عزت‌نفس و سلامت عمومی متمرکز کرده‌اند. اما هیچ مطالعه‌ای تاکنون درباره اثرات اعتیاد به اینترنت، به‌ویژه بر اختلال خواب در نوجوانان صورت نگرفته است. بنابراین، پژوهش حاضر، ضمن تعیین وضعیت کیفیت خواب و شیوع اعتیاد به اینترنت در میان نوجوانان در ایران، با توجه به خلأ پژوهشی درباره تأثیر اعتیاد به اینترنت بر کیفیت خواب نوجوانان، به بررسی رابطه بین استفاده افراطی از اینترنت و بروز اختلال خواب نوجوانان پرداخت.

مطالعات مختلفی در زمینه اعتیاد به اینترنت باروی آورده‌ای گوناگون صورت پذیرفته است. دسته‌ای از این مطالعات به بررسی رابطه ویژگی‌های جمعیت شناختی با این سازه پرداخته‌اند. به‌عنوان مثال، یانگ (۲۰۰۹) نشان داد جنس در اعتیاد به اینترنت تأثیرگذار است. به اعتقاد وی زنان بیش از مردان به دنبال روابط دوستانه صمیمی در فضای مجازی هستند و ترجیح می‌دهند در محیط اینترنت بینام باقی بمانند و هویتشان فاش نشود. از سوی دیگر نتایج پژوهش سایموس، دافولی، برایمیونس، موزارس و آنجلوپلوس (۲۰۰۸) در کاربران یونانی و چی هونگ، یین، چان، چان و یین (۲۰۰۵) در کاربران تایوانی نشان دادند پسران بیش از دختران به اعتیاد اینترنتی دچار می‌شوند و عمده استفاده آن‌ها بازی‌های اینترنتی است. لی و دیگران (۲۰۰۸) نیز اعتیاد به اینترنت را در پسران بیش از دختران گزارش کرده‌اند. در پژوهش آن‌ها بین سن کاربران و میزان اعتیاد به اینترنت نیز رابطه معناداری به دست آمد؛ هر چه سن کاربر بالاتر باشد، اعتیاد به اینترنت شدیدتر گزارش می‌شود. نتایج پژوهش یانگ (۱۹۹۸) هم حاکی از آن است که افراد با تحصیلات بالاتر بیشتر در معرض خطر وابستگی اعتیادآور به اینترنت هستند (رستگار و همکاران، ۱۳۹۳).

آذر<sup>۱</sup> و همکاران (۲۰۱۴) طی یک تحقیق با عنوان "رابطه بین اعتیاد به اینترنت و اضطراب در بین دانشجویان دانشگاه سرگودها" بیان نمودند که شیوع اینترنت بیشتر در دانشجویان مرد نمود یافته است تا زنان. تحلیل رگرسیون یک رابطه مثبت و قابل توجه را بین اعتیاد به اینترنت و سطح اضطراب در میان دانشجویان دانشگاه نشان داده است.

کامپانلا<sup>۲</sup> و همکاران (۲۰۱۵) طی یک تحقیق با عنوان "شیوع اعتیاد به اینترنت: یک مطالعه مقدماتی در گروهی از دانش آموزان دبیرستانی در ایتالیا" بیان نمودند که اینترنت و فن آوری مربوط به آن، در حال حاضر بخشی از زندگی روزمره افراد و به خصوص نوجوانان می باشد. باید به مزایا و محدودیت های آن نیز تأکید کنیم. در همان زمان، افزایش آگاهی در مورد امکان توسعه استفاده بیش از حد تا اعتیاد واقعی باید در میان نسل جوان ترویج داده شود.

از ترک<sup>۳</sup> و همکاران (۲۰۱۵) طی یک تحقیق با عنوان "انجمن ویژگی های شخصیتی و خطر اعتیاد به اینترنت در نوجوانان" بیان نمودند که نوجوانانی که در معرض خطر اعتیاد به اینترنت قرار داشتند، مقدار زمان قابل قبولی برای آنلاین بودن را دارا بودند. این مطالعه مشخص کرد که خطر ابتلا به اعتیاد به اینترنت، با برونگرایی و گشودگی به تجربه نیز همراه بوده است.

جمشیدی (۱۳۹۰) طی یک تحقیق با عنوان "اعتیاد به اینترنت در جوانان، چالش شهر الکترونیک" پیشنهاد داد که از طریق آموزش در خانواده ها، مدارس و دانشگاه ها فرهنگ استفاده صحیح از کامپیوتر، اینترنت و امکانات آن جایگزین شیوه های نادرست گردد.

هاشمی و میرزایی (۱۳۹۱) طی تحقیقی با عنوان "بررسی اعتیاد به اینترنت و پیامدهای آن بر رفتار دانش آموزان" بیان داشتند که نتایج به دست آمده حاکی از آن است که بین متغیرهای تحصیلات و اعتیاد اینترنتی همبستگی معنادار وجود دارد و بین متغیر دین داری و اعتیاد اینترنتی رابطه منفی و معناداری برقرار می باشد. بنا بر یافته های تحقیق متغیر مستقل روابط خانوادگی به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر اعتیاد اینترنتی بیشترین تأثیر بر متغیر وابسته دارا است.

فتحی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق تحت عنوان "مقایسه دانشجویان معتاد و غیر معتاد به اینترنت از نظر ویژگی های شخصیتی برونگرایی، وظیفه شناسی و گشودگی به تجربه" بیان داشتند که با توجه به نتایج به دست آمده به نظر می رسد ویژگی های شخصیتی افراد، پیش بینی کننده آسیب پذیری در برابر اعتیاد به اینترنت می باشند. لذا پیشنهاد می شود با ارزیابی شخصیت کاربران اینترنت، اشخاص در معرض خطر جهت پیشگیری از اعتیاد به اینترنت شناسایی شوند.

لذا بررسی تأثیر اعتیاد به اینترنت بر عملکرد تحصیلی و سلامت روان در بین دختران نوجوان بررسی شده که در جنبه خود دارای نوآوری بوده و تاکنون مشابه آن انجام نشده است.

<sup>1</sup> Azher

<sup>2</sup> Campanella

<sup>3</sup> Oztürk

## روش

جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر مقطع متوسطه ناحیه یک شهرستان کرمانشاه به تعداد ۴۷۰۰ نفر است. این تعداد بر اساس آمار اداره آموزش و پرورش شهرستان کرمانشاه دریافت شده است. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی که بر این اساس نمونه ۳۸۰ نفری از دانش آموزان تهیه می‌شود. ابتدا آزمون اعتیاد به اینترنت از نمونه اخذ می‌شود.

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ<sup>۱</sup> در سال ۱۹۸۸ توسط کیمبرلی یانگ ساخته شد و در زمینه سنجش اعتیاد اینترنتی مورد استقبال بسیاری قرار گرفت. این پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال است و میزان اعتیاد به اینترنت را تعیین می‌کند. درواقع با این آزمون می‌توان تعیین نمود که فرد اعتیاد به اینترنت دارد یا خیر؟

این پرسشنامه استاندارد است و روایی و پایایی آن در مطالعات قبلی با آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شده است. نسخه فارسی این مقیاس در ایران نیز مورد استفاده قرار گرفته و راستی آزمایی پایایی آن را با آلفای کرونباخ ۰/۸۱ و قاسم‌زاده با آلفای کرونباخ ۰/۸۸ تأیید کرده‌اند (به نقل از بحری و همکاران، ۱۳۹۰).

پس از مشخص شدن وضعیت افراد از حیث اعتیاد به اینترنت، آزمون سلامت روان انجام شده و هر دو گروه از حیث سلامت روان بررسی شدند.

پرسشنامه سلامت عمومی<sup>۲</sup> در سال ۱۹۷۲ توسط دیوید گلدبرگ و به‌منظور شناسایی اختلالات روانی در مراکز و محیط‌های مختلف تدوین شده است. سؤالات پرسشنامه که به بررسی وضعیت روانی فرد در چهار هفته اخیر می‌پردازد، دربرگیرنده نشانه‌هایی مانند افکار و احساسات نابهنجار و جنبه‌هایی از رفتار قابل مشاهده می‌باشد. روایی پایان‌نامه با توجه به نظر خبرگان به تأیید رسید و پایایی آن با آلفای کرونباخ ۰/۸۲ تأیید شد.

عملکرد تحصیلی نیز بر اساس معدل دو ترم اخیر دانش آموزان که از اسناد مرتبط برداشت شده است تفسیر شده است. لذا به‌صورت عمومی از دو پرسشنامه استفاده شده و متغیر عملکرد تحصیلی از طریق نمرات دانش آموزان برداشت شده است. جدول ۱ مشخصات پرسشنامه‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۱- پرسشنامه‌ها

| پرسشنامه          | تعداد سؤال | روایی | پایایی    |
|-------------------|------------|-------|-----------|
| اعتیاد به اینترنت | ۲۰         | دارد  | ۰/۸۸-۰/۸۱ |
| سلامت روان        | ۳۰         | دارد  | ۰/۸۲      |

<sup>۱</sup> IAT

<sup>۲</sup> GHQ

## یافته‌ها

در مرحله نخست، اطلاعات جمعیت شناختی بررسی شده است. کلیه اعضای نمونه دانش آموزان دختر و در فاصله سنی ۱۴ تا ۱۸ سال بوده و همگی مجرد می‌باشند. جدول ۲ این مهم را نشان می‌دهد.

جدول ۲- اطلاعات جمعیت شناختی

| تعداد |       |       |      |      | ویژگی |
|-------|-------|-------|------|------|-------|
| درصد  |       |       |      |      |       |
| ۱۸    | ۱۷    | ۱۶    | ۱۵   | ۱۴   | سن    |
| سال   | سال   | سال   | سال  | سال  |       |
| ۷۵    | ۸۰    | ۷۷    | ۷۳   | ۷۵   |       |
| ۱۹,۷  | ۲۱,۱۳ | ۲۰,۲۷ | ۱۹,۲ | ۱۹,۷ |       |
| زن    |       | مرد   |      |      | جنس   |
| ۳۸۰   |       | ۰     |      |      |       |
| ۱۰۰   |       | ۰     |      |      |       |
| مجرد  |       | متاهل |      |      | تاهل  |
| ۳۸۰   |       | ۰     |      |      |       |
| ۱۰۰   |       | ۰     |      |      |       |

به قصد بررسی تفاوت معنادار بین دو گروه، آزمون T مستقل، انجام گرفته است. پیش شرط اجرای این آزمون شامل بررسی نرمال بودن آزمون است. آزمون کلمواسپرونوف انجام شده و داده‌های سه متغیر اعتیاد به اینترنت، سلامت روان و عملکرد تحصیلی (بدون پرسشنامه و با استفاده از نمرات درسی) بررسی شده که در صورت بیشتر بودن نتیجه آزمون بیشتر از ۰,۰۵ (سطح معناداری) نرمال بودن داده‌ها تأیید می‌شود. جدول ۲ این مهم را نشان می‌دهد.

جدول ۲- نتایج آزمون کلمواسپرونوف

| عملکرد تحصیلی | سلامت روان | اعتیاد به اینترنت | متغیر       |
|---------------|------------|-------------------|-------------|
| ۴,۴۴۱         | ۴,۲۶۳      | ۳,۱۶۸             | نتیجه آزمون |
| نرمال         | نرمال      | نرمال             | نتیجه       |

توزیع نرمال بین اعداد مشهود است و مجوز تحلیل آماری تفاوت معنادار صادر می‌شود. ابتدا بر اساس نمرات کسب شده دو گروه معتاد و غیر معتاد به اینترنت شناسایی شدند. تعداد ۱۹۵ نفر معتاد و ۲۰۵ نفر غیر معتاد بر اساس آزمون اعتیاد به اینترنت تعیین شدند. جدول ۳ وضعیت اعتیاد به اینترنت را نشان می‌دهد.

جدول ۳- نتیجه آزمون اعتیاد به اینترنت

| جمع کل | غیر معتاد | معتاد |       |
|--------|-----------|-------|-------|
| ۳۸۰    | ۲۰۵       | ۱۹۵   | تعداد |
| ۱۰۰    | ۵۴        | ۴۶    | درصد  |

آزمون تفاوت معناداری بین دو گروه در دو زمینه عملکرد تحصیلی و سلامت روان انجام شده که به شرح جدول ۴ خلاصه می شود.

جدول ۴- نتایج تحلیل آماری تفاوت معنادار

| متغیر            | F      | Sig   | T      | df      |
|------------------|--------|-------|--------|---------|
| عملکرد<br>تحصیلی | ۱۰,۶۹۳ | 0.001 | 70.197 | 353     |
|                  |        |       | 72.744 | 333.115 |
| سلامت<br>روان    | 79.787 | 0.000 | 52.964 | 353     |
|                  |        |       | 50.574 | 241.941 |

جدول ۴ نتایج تحلیل آماری را نشان می دهد. سطح معنادار کمتر از ۰,۰۵ نشان از تأیید تفاوت معنادار در دو گروه دارد. لذا تفاوت معنادار بین متغیرها در دو گروه تأیید شده است.

فرضیه اول: "بین دو گروه معنادار به اینترنت و غیر معنادار به اینترنت در زمینه سلامت روان تفاوت معنادار وجود دارد".

با توجه به سطح معناداری ۰,۰۰۰ که کمتر از ۰,۰۵ است و مقدار t مستقل، فرضیه تأیید می شود.

فرضیه دوم: "بین دو گروه معنادار به اینترنت و غیر معنادار به اینترنت در زمینه عملکرد تحصیلی تفاوت معنادار وجود دارد".

با توجه به سطح معناداری ۰,۰۰۱ که کمتر از ۰,۰۵ است و مقدار t مستقل، فرضیه تأیید می شود.

## نتیجه‌گیری و بحث

فرضیه نخست با توجه به نتایج تحلیل آماری تأیید شده است. بدین معنا که افراد معتاد به اینترنت، به نسبت افراد غیر معتاد، از سلامت روان پائین تری برخوردار هستند. این نتیجه به نتیجه تحقیقات از ترک و همکاران (۲۰۱۵) که نوعی اثر شخصیتی را در دو گروه معتاد و غیر معتاد به اینترنت بررسی کرده بود، همخوانی دارد. از سوی دیگر تحقیقات کامپانلا و همکاران که در تحقیقی، دانش آموزان دبیرستانی در کشور ایتالیا رو مورد بررسی قرار دادند، همسو است. لذا با قوت می‌توان فرضیه را تأیید نمود. بدین معنا که اعتیاد به اینترنت، می‌تواند موجبات تأثیرات منفی بر سلامت روان را ایجاد کرده که به صورت کلی غیر مطلوب است. اثرات مخرب اعتیاد به اینترنت در تحقیقات اثبات شده است که در دلیلی دیگر تأثیرات مخرب بر سلامت روان تأیید شده است. لذا با احتیاط می‌بایست ضمن نظارت بر فرزندان، مان از اعتیاد به اینترنت و در نتیجه تخریب سلامت روان شد.

موضوع دیگر در زمینه پیشرفت تحصیلی است. فرضیه دوم به کمک آمار و تحلیل‌های مرتبط بدان به اثبات رسید. این نتیجه با نتیجه تحقیقات جون و چوی (۲۰۱۵) همخوانی دارد. ایشان در چند درس خاص، تأثیر اعتیاد به اینترنت را نشان داد. همچنین برو که و همکاران (۲۰۱۶) طی یک تحقیق، اثرات آن بر سلامت جسمی و سپس عملکرد تحصیلی را نشان داد. لذا با همسویی این نتایج، می‌توان فرضیه دوم را تأیید کرد. خانواده‌ها می‌بایست با نظارت بهتر بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان، اثرات منفی را شناسایی کنند. می‌بایست با کنترل کاربری اینترنت فرزندان، مانع از تنزل تحصیلی آنان شد.

## مراجع

- بهادری خسروشاهی، جعفر؛ هاشمی نصرآباد، تورج؛ رابطه سبک‌های دلبستگی، راهبردهای مقابله‌ای و سلامت روانی با اعتیاد به اینترنت، مجله روانشناسی تحولی، روانشناسان ایرانی ۸ (۳۰) ۱۷۷-۱۸۹.
- جعفری، نسیم؛ فاتحی زاده، مریم (۱۳۹۰)، پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر پایه هوش هیجانی در دانشجویان دانشگاه اصفهان، مجله دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی ۱۲ (۳) ۷۹-۸۷.
- جمشیدی، لیلا و سعید جمشیدی، (۱۳۹۰) اعتیاد به اینترنت در جوانان، چالش شهر الکترونیک، همایش ملی شهر الکترونیک، همدان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان
- حمیدیان، ف (۱۳۸۷)، اعتیاد به اینترنت و تلفن همراه (بررسی عوارض وابستگی به اینترنت، تلفن همراه و بازی‌های رایانه‌ای، چاپ اول، تهران، انتشارات قطره
- رستگار، سمانه؛ عبداللهی، محمدحسین؛ شاهقلیان، مهناز (۱۳۹۳) اعتیاد به اینترنت صمیمیت اجتماعی و شادکامی در دانشجویان، ۱۱ (۴۲) ۱۵۹-۱۶۹.
- علوی، س.س. جنتی فرد، ف. مرآئی، م و رضاپور، ح (۱۳۸۸) بررسی ویژگی‌های روانشناختی پرسشنامه اعتیاد به اینترنت در کاربران دانشجوی دانشگاه‌های شهر اصفهان سال ۱۳۸۸، مجله دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۱ (۴) ۵۰-۳۸.
- فتحی محمد، سهرابی فرامرزی، (۱۳۹۲) سعیدیان مرتضی مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های هویت در دانشجویان معتاد و غیر معتاد به اینترنت تحقیقات علوم رفتاری ۱۱ (۲) ۹۹-۹۰.
- مسعودنیا، ابراهیم، (۱۳۹۱)، اعتیاد به اینترنت و خطر بروز اختلال خواب در نوجوانان، تحقیقات علوم رفتاری، ۱۰ (۵) ۳۶۳-۳۵۰.
- معبدفر، س؛ گنجی؛ ا و حبیب پورکتابی، ک (۱۳۸۵) مطالعه پدیده استفاده اعتیادی از اینترنت در بین نوجوانان و جوانان ۱۵-۲۵ سال شهر تهران مجله جهانی رسانه نسخه فارسی ۲ (۲) ۵۵.
- ملک احمدی، حکیمه؛ جعفریان، اعظم (۱۳۹۰)، آسیب‌شناسی اعتیاد به اینترنت، جامعه‌شناسی تاریخی، ۳ (۲) ۱۲۷-۹۳.
- هاشمی، محمدرضا و بانو میرزایی، (۱۳۹۱) بررسی اعتیاد به اینترنت و پیامدهای آن بر رفتار دانش‌آموزان، نخستین کنگره ملی فضای مجازی و آسیب‌های اجتماعی نوپدید، تهران، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- Candan Oztürk, RN, PhD, Murat Bektas, RN, PhD, Dijle Ayar, RN, MSc, Beste, Ozgüven, Oztornac, RN, MSc, Dilek Yagcı, BSN, Association of Personality Traits and Risk of Internet, Addiction in Adolescents, Asian Nursing Research, 9 (2015) 120-124
- Davis, S., Smith, B. G., Rodrigue, K., & Pulvers, K. (1999). An examination of Internet usage on two college campuses. College Student Journal, 33(2), 257.
- Jafari, N., & Fatehizade, M. (2011). Prediction of internet addiction, based on emotional intelligence among Isfahan university students. Knowledge and Research in Applied Psychology, Volume12, 79-86.
- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: The vulnerability of college students. Cyberpsychology & behavior, 1(1), 11-17.
- Knox, D., Daniels, V., Sturdivant, L., & Zusman, M. E. (2001). COLLEGE STUDENT USE OF THE INTERNET FOR MATE SELECTION. College Student Journal, 35(1).
- Kuh, G. D., & Vesper, N. (2001). Do computers enhance or detract from student learning?. Research in Higher Education, 42(1), 87-102.
- LI, L. H., ZHANG, L. P., & LIU, Z. L. (2010). Impact of Emotional Intelligence on Internet Addiction Disorder among Students at a College in Weifang, 2009. Preventive Medicine Tribune, 9, 006.
- Luna, A. (2007). 4. Criterii primare de performanta. Endoscopy, 39(6), 556-65.
- Musarrat Azher, Rashid Behram Khan, Muhammad Salim, Muhammad Bilal, Altaf Hussain, Mehvish Haseeb, The Relationship between Internet Addiction and Anxiety among students of University of Sargodha, International Journal of Humanities and Social Science 4 (2014), 1, 288-293.
- Mario Campanella, Federico Mucci, Stefano Baroni, Lucia Nardi, Donatella Marazziti, PREVALENCE OF INTERNET ADDICTION: A PILOT STUDY IN A GROUP OF ITALIAN HIGH-SCHOOL STUDENTS, Clinical Neuropsychiatry ۱۲(۲۰۱۵), ۴, ۹۰-۹۳

- Talbott, S. (1998). Why is the moon getting further away?: Helping the child connect to the world. *The Internet and Higher Education*, 1(2), 139-146.
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K. S. (1999). Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment. *Innovations in clinical practice: A source book*, 17, 19-31.

